

Kainuun hyvinvointialueen vv. 2026–2029 terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen tavoitteet:

Strateginen päätavoite Aktiivinen ja toimintakykyinen kainuulainen: Tuemme asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta					
1. Sujuvan ja turvallisen arjen edistäminen Kainuussa 2. Tavoitteellinen yhteistyö: Sovimme kuntien kanssa yhdyspinnoilla tehtävästä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyöstä. Kehitämme kuntien kanssa järjestöyhteistyötä ja uudistamme järjestöjen tukemisen sisältöjä 3. Tehostamme sairauksien ennaltaehkäisyä ja palveluja					
Arjen tuki, edistävä ja ehkäisevä työ sekä järjestötoimijoiden tukeminen Toimenpiteet yhteistyössä eri toimijoiden kanssa					
Tavoite	Toimenpide	Arvioitu hyöty tai vaikutus (indikaattori-/tutkimustietoon peilaten)	Vastuutaho	Seuranta	Aikataulu, (tarkentuu/ tarkennetaan vuosittain) Osa voi siirtyä seuraavalle valtuusto- kaudelle
1. Tuemme asukkaiden terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta Arjen tuki	1. Tuetaan elintapamuutoksiin: terveyttä edistävä liikunta ja ravitsemus, riittävä uni, suun terveys sekä osallistumaan maksuttomiin seuloihin Huomioidaan liikuntapaikkojen esteettömyys ja soveltavan liikunnan järjestäminen	– Ravitsemussuositusten mukaiset ruokailutottumukset toteutuvat – Lasten ja nuorten tasapainoinen ja myönteinen suhtautuminen ruokaan, omaan kehoon sekä hyvän syömisen taidot kehittyvät (ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma) – Aikuisten elintapaohjauksessa toteutuvat ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelman toimenpiteet	kunnat, hva, järjestöt	– Ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelman toimenpiteet ja indikaattorit – Elintapaneuvonnan toteutuminen, erit. tyypin 2 diabetes-riskissä oleville, Hyte-indikaattori – Lasten ylipainoisuus, tytöt/pojat kehitys/v.	2026–2029

		– Ikäihmisten vajaaravitseminen tunnistetaan ja tuetaan terveyttä edistävään ravitsemukseen (ravitsemusterveyden edistämisen suunnitelma) – Terveyttä edistävä liikkuminen lisääntyy – Tervehampaisten lasten ja nuorten määrä lisääntyy – Kariuksen esiintyvyys vähenee – Maksuttomiin seuloihin osallistamalla terveyshyötyjä		– Tervehampaisten 12-vuotiaat – Iän mukaiset liikkumisen suositukset (UKK-instituutti) toteutuvat – lasten ja nuorten fyysisen toimintakyvyn seuranta – Papa, mammografia, syöpäseulat tilastot	
	2. Tunnistetaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin vajeet, osattomuus, syrjäytymiskierre Huomioidaan erityistä tukea saavat lapset ja nuoret Tuetaan lasten ja nuorten kasvu- ja kehitysympäristöjä Varmistetaan turvallisten aikuisten läsnäolo lasten ja nuorten arjessa Vahvistetaan lasten ja nuorten sekä heidän parissa työskentelevien käsitystä	– Lasten ja nuorten syrjäytymiskehityksen varhainen tunnistaminen – Edistetään yhdenvertaisuutta ja tuetaan mahdollisuutta koulutukseen ja työhön – Ehkäistään koulutuksen ja työelämän ulkopuolelle jäämistä – Ehkäistään nuorten huumekokeiluja ja käyttöä, panostetaan erit. peruskoulun ja 2. asteen nuoriin – Turvataan kehitysympäristöjen kuten kodin, päivähoidon, koulun, työn ja vapaa-ajan ympäristöjen toimintaedellytyksiä – Pelastustoimi osallistuu aktiivisesti nuorten syrjäytymisen estämiseen mahdollistamalla	kunnat, koulutuslaitokset hva, järjestöt	– Kouluterveyskysely – Suomen nuorisotyön tilastot (nuorisotilastot.fi) – Opiskeluhoitoryhmät – Nuorten mielialahäiriöt – NEET-nuorten määrä/kehitys, Hyte-indikaattori, – Lastenneuvolan 4-vuotiaiden terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarpeen selvittäminen, Hyte-indikaattori – Kouluterveydenhuollon 8. luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävine tuen	2026–2029

	mielenterveydestä positiivisena asiana	palokuntaharrastustoimintaa Kainuussa		tarpeen selvittäminen, Hyte-indikaattori – Huumausaineiden käyttö/kehitys – TEA viisari kunnat TEA-VIISARI hva pth – Käypä hoitosuosituks – Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet ja indikaattorit – Opiskeluhoitosuunnitelman toimenpiteet ja indikaattorit	
	3.Vahvistetaan työikäisten työ- ja toimintakykyä ja työssäjaksamista	– Tuetaan toimintakykyä ja työssäjaksamista eläkeikään saakka huomioiden yksilölliset tarpeet – Kohdennetut työterveyshuollon palvelut tukemaan työssäjaksamista – Tehostetaan työikäisten muistisairauksien varhaista tunnistamista – Huomioidaan työikäisten omaishoitovastuut ja työelämän yhteensovittaminen	kunnat, hva, tth, järjestöt	– Työttömien terveystarkastukset, Hyte-indikaattori – Finger-malli käytössä, työikäisten muistisairauksien määrä – Työaikajoustot	2026–2029
	4.Tunnistetaan ikäihmisten osallisuuden tarpeet ja mahdollistetaan osallistava ryhmätoiminta	– Osallistava ryhmätoiminta mahdollistaa ohjausta ja neuvontaa palveluista ja mm. tukee kotona asumista	kunnat, hva, järjestöt	– Osallistava ryhmätoiminta – Asumis- ja palvelutarpeet tunnistettu – RAI-arviointi	2026–2029

	Osallisuuden ja toimintakyvyn edistäminen RAI-arviointia hyödyntäen Vaikutetaan ikäihmisten kokemaan yksinäisyyteen kehittämällä uusia verkostomaisia toimintatapoja Osallistutaan Voimaa vanhuuteen -ohjelmaan - Kainuussa Edistetään yhteisöllisiä asumisratkaisuja	– Mahdollisuus palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen liittyvään keskusteluun – Yksinäisyyden ennaltaehkäisy – Toimintakyky ja osallisuus paranevat – Asiakas- palveluohjaus tehostuu myös omaishoidon osalta		– Ikääntyvän väestön tukemisen suunnitelman toimenpiteet ja indikaattorit	VV-ohjelma 2025–2027
	5. Mahdollistetaan etäpalvelujen käyttö ja tuetaan digitaidoissa Kiinnitetään huomiota digipalvelujen saavutettavuuteen Lanseerataan toimivaksi todettuja valtakunnallisia vapaaehtoistyötä hyödyntäviä palveluita myös kainuulaisten käyttöön	– Omasote -palvelujen käyttö lisääntyy, etäpalvelut/vastaanotot ovat aktiivisessa käytössä – Digiosaaminen ja digiosallisuus vahvistuvat	kunnat, hva, järjestöt	– Sähköisten palvelujen osuus palveluista – Digitaalinen Hyte-palvelutarjotin käytössä	2026–2029
	6. Edistetään hyödyntämään kulttuuripalveluja ja luonnon monipuolisuutta	– Alueellinen kulttuurihyvinvoinnin edistämisen Taikusydän verkosto toimii edistäen kunta-hva-järjestö välistä kulttuuriyhteistyötä – Kulttuuri- ja luontoympäristössä psyykkinen kuormitus vähenee,	kunnat, hva, järjestöt	– Kaiku-kortin käyttäjät/v – TEA-viisari, kulttuuri	2026–2029

	Huomioidaan esteettömyys	fyysinen terveys kohenee, sosiaalinen kanssakäyminen helpottuu			
	7. Kehitetään pelastustoimen, terveyden ja sosiaalitoimen yhteistyötä, kohdistamalla palveluja tunnistettuihin alueellisiin riskeihin	– Tunnistetaan aikaisempaa paremmin toimintaympäristön turvallisuusriskit ja pyritään vaikuttamaan niihin aikaisempaa paremmin	Pela, hva, kunnat	– Tapahtumien lukumäärät, rakennuspalojen lukumäärä	2026–2029
	8. Kehitetään neljänneksen sektorin varautumista	– Aukkaiden resilienssi paranee, yhteisöllisyys kasvaa, turvallisuus paranee	Pela, hva, kunnat	– Tapahtumien lukumäärä	2026–2029
2. Sovimme kuntien kanssa yhdyspinnoilla tehtävästä Hytetu -työstä Edistävä työ	1. Sovitaan hva-kunta-järjestöt yhteistyörakenteista, vastuista, koordinaatiosta ja tehtävistä	– Hytetu-työn koordinaatio, rakenteet, tehtävät ja vastuut selkiytyvät – Hyte-työhön on nimetty vastuuhenkilöt kunnissa ja hva:lla – Hyte-työn vaikuttavuus palveluorganisaatiossa paranee	hva, kunnat, järjestöt	– Yhteistyön koordinoinnista sovittu, rakenne ja tehtävät kuvattu – Vastuuhenkilöt sovittu	2026–2029
	2. Sovitaan ennaltaehkäisevistä palveluketjuista (sote-pela-kunta): Huomioidaan ennaltaehkäisevien palveluketjujen saavutettavuus	– Ennaltaehkäisevä työ/palvelut vähentävät korjaavien palvelujen tarvetta ja käyttöä – Moniammatillinen työ edistää tiedon kulkua ja vaikuttavuutta	hva, kunnat, järjestöt	– Ennaltaehkäisevät palveluketjut kuvattu/kpl – Ehkäisevien palveluiden osuus/korjaavat palvelut, muutos/v. – Elintapaohjauksen tarkistuslistan (STM) mittarit käytössä	2026–2029

	3. Panostetaan asukas osallisuuden edistämiseen osana osallisuusohjelmia/-suunnitelmia sekä yhteistyöhön vaikuttamistoimielinten kanssa	– Tietoisuus osallisuuden- ja vaikuttamisen mahdollisuuksista lisääntyy – Vaikuttamistoimielimet osaltaan edistävät osallisuutta	hva, kunnat, järjestöt	– Hyvinvointialueen osallisuusohjelman toimeenpano suunnitelman mukaisesti (hva/kunta) – Osallisuus-indikaattori (Sokra/THL)	2026–2029
	4. Kehitetään asiakkaiden osallistumismahdollisuuksi a palvelujen kehittämiseen, suunnitteluun ja arviointiin Huomioidaan eri väestöryhmät laaja-alaisesti, myös vammaiset henkilöt kaikissa palveluissa Edistetään kokemusasiantuntijan POP-UP vastaanottomahdollisuuksi a	– Palvelujen kehittämisessä hyödynnetään kehittäjäasiakkaita ja kokemusasiantuntijoita sekä asukas- ja asiakasraateja – Palveluissa käytetään kokemusasiantuntijoita sekä vertaisohjaajia asiakkaiden tukena	hva, kunnat, järjestöt	– Asiakaspalautteet – Asukas- ja asiakasraadit – Kehittäjäasiakkaat – Kokemusasiantuntijat	2026–2029
	5. Osallistutaan kunnan tukemiseen turvallisuustyössä	– Osallistutaan tarvittaessa mm. kunnan varautumisen tukemiseen sekä muuhun turvallisuustyöhön	Pela, hva, kunnat	– Tapahtumien lkm., onnettomuuskehityksen seuranta	2026–2029
3. Tehostamme sairauksien ennaltaehkäisyä ja	1. Yhteensovitetaan ennaltaehkäiseviä palveluja	– Alueellinen Hytetu-työn koordinaatio, rakenteet, tehtävät ja vastuut selkiytyvät ja yhteistyö tiivistyy	hva, kunnat, järjestöt	– STM: n terveydenhuollon tavoitteiden mittaristo	2026–2029

tunnistamme hyvinvoinnin vajeita Ehkäisevä työ	kuntien/järjestöjen kanssa Huomioidaan STM:n terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet Kehitetään matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviä palveluita mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen Yhdenvertaiset, esteettömät ja saavutettavat palvelut kaikille			– Sosiaalityön ennaltaehkäisevä työ ja varhainen tuki -mittaristo – Perustoimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, Hyte-indikaattori – Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18–34-vuotiaat, Hyte-indikaattori – Keskeisten kansantautien kehitys alueella – Käypä hoitosuosituksen – Lasten tuhkarokko-vihurirokko-sikotauti (MPR)-rokotuskattavuus, Hyte-indikaattori – PYLL-indikaattori	
	2. Varmistetaan, että palveluissa varhaisesti tunnistetaan syrjäytymisriskissä olevat ja heidän tuen tarpeensa	– Tunnistetaan syrjäytymisriskissä olevat asiakkaat, tuen tarve ja kohdennetaan tarpeenmukaisia palveluja heille mukaan lukien omaishoitoperheet	hva, kunnat, järjestöt	– Yhteisasiakkuus ja paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden osuus ja määrä/v.	2026–2029
	3. Varmistetaan, että palvelut ovat	– Palveluiden saatavuus/käyttö mahdollistuu niitä tarvitseville oikea-aikaisesti	hva, kunnat, järjestöt	– Asiakasohjauksen ja -neuvonnan toteutuminen, Hyte -	2026–2029

	tarpeenmukaisia, saavutettavia ja vaikuttavia Tunnistetaan järjestöjen palvelut osana asiakkaiden palveluketjuja Huomioidaan palvelujen esteettömyys	– Vaikuttavuuden arviointia ns. haavoittuvien ryhmien osalta		monialainen asiakas- ja palveluohjaus – Hoitoon tai palveluun pääsyn odotusaika, muutos/v. – Palvelutarvekertoimet (THL) muutos/v.	
	4. Valmistellaan ehkäisevän päihdetyön (ept) suunnitelma yhdessä kuntien kanssa	– Suunnitelma nivoo yhteen ja sitouttaa kuntien ja hva:n ehkäisevän päihdetyön toimijat, mahdollistaa yhteiset tavoitteet ja toimenpiteet – Vastuu ept:stä jakautuu toimijoiden kesken	hva, kunnat, järjestöt	– Ept-suunnitelma tehty – Päihteiden käytön haitat, ml. rahapelaaminen – Audit ja mini-interventio, Hyte-indikaattori	2026–2029
	5. Toteutetaan Kainuun Mielen hyvinvoinnin ohjelmaa	– Mh-ohjelma selkiyttää Kainuussa tehtävää mielenterveystyötä ja tehtäviä toimijoiden kesken – Vastuu jakaantuu eri toimijoiden, hva, kunta, järjestöt kesken	hva, kunnat, järjestöt	– Kainuun Mielen hyvinvoinnin ohjelma Kainuun mielen hyvinvoinnin ohjelma (2025–2029) Toimijoiden tehtävät ja roolit mt-työssä	2026–2029
	6. Toteutetaan Kainuun Liikkumisohjelmaa – Liikkumislupaus 2030 Huomioidaan soveltava liikunta	– Maakunnallinen liikkumisohjelma sitouttaa toimijat yhteistyöhön ja päämäärään – Asiakkaan liikkuminen otetaan aktiivisesti puheeksi asiakas- ja palveluohjauksessa sekä asiakastyössä – Tehdään toimia hva:n, kuntien ja liikuntajärjestön yhteistyössä maakunnallisen liikuntaneuvonnan edistämisessä	järjestöt, kunnat, hva	– Kainuun liikkumisohjelman mittarit Kainuun liikkumisohjelma – Ukk-instituutti: liikkumisen suositukset	2026–2029

		– Kuvataan roolit ja vastuut maakunnallisessa liikuntaneuvontatyössä – Aukkaiden terveyttä edistävä liikkuminen lisääntyy, terveys ja hyvinvointihyödyt lisääntyvät			
	7. Tehdään toimia tapaturmien ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi Ennaltaehkäisevien palveluketjujen vahvistaminen lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi, huomioiden aikuiset ja lapset	– Edistää turvallista liikkumista lisäämällä ikääntyneiden voima- ja tasapainoharjoittelua osana asiakastyötä – Kaatumistapaturmat vähenevät, lähisuhde- ja perheväkivalta-tapauksiin puututaan aktiivisesti – Luodaan lähisuhde- ja perheväkivallan rakenteet monitoimijaisessa yhteistyössä – Tapaturmat ja ennenaikaiset kuolemat ja itsemurhien määrä vähenevät	kunnat, järjestöt, hva	– Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneet ja hoitajakso, Hyte - indikaattori – Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat, Hyte-indikaattori – Lähisuhdeväkivaltaa kokeneet (fyys. /henkinen) kohteeksi joutuneet/v. – Itsemurhien kehitys/v.	2026–2029
	8. Otetaan käyttöön päätösten vaikutusten ennakkoarviointi, EVA	– Päätösten vaikutusten ennakkoarviointi lisää päätösehdotusten laadullista arviointia	hva	– Päätös EVA:n käytöstä – EVA:n määrä/v.	2026–2029
4. Kehitämme järjestöyhteistyötä kuntien kanssa ja uudistamme järjestöjen tukemisen sisältöjä	1. Valmistellaan järjestöyhteistyön kokonaissuunnitelma, joka kytketään osaksi osallisuussuunnitelmaa/-ohjelmaa	– Järjestöt ovat tärkeä osa palvelujen toteuttamista – Järjestöyhteistyön suunnitelmassa hyödynnetään mm. järjestötoimijoiden osaaminen, resurssit ja mahdollisuudet	hva-kunnat, järjestöt	– Järjestöyhteistyön kokonaissuunnitelma – Ravitsemusterveyden edistämisen työryhmien kokoontumiset/v.	2026–2029

Järjestöjen toimintaedellytykset		– On kuvattu eri toimijoiden roolit ja vastuut			
	2. Tiivistetään järjestötyön koordinointia ja sovitaan järjestökumppanuuksista	– Vuoropuhelu tiivistyy, tiedon kulku paranee ja järjestö-kumppanuudet lisääntyvät koskien myös muita hytetu-työtä tekeviä järjestöjä kuin sotejärjestöjä – Vahvistetaan järjestöjen mukaan ottoa hanketoiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa	hva-kunnat, järjestöt	– Järjestökoordinaatio ja -kumppanuudet – Kumppanuus-pöydät, ml. teemakohtaiset (esim. lapset/nuoret/omaishoitoperheet) kpl	2026–2029
	3. Uudistetaan yhdistysten tukemisen mallia ml. järjestöavustukset yhteistyössä kuntien kanssa	– Järjestöavustuksia kohdentamalla voidaan osaltaan vahvistaa ennaltaehkäiseviä palveluja ja vähentää korjaavien palvelujen tarvetta	hva-kunnat, järjestöt	– Järjestö- ja kumppanuusavustukset /v. – Järjestöyhteistyön vaikutuksen arviointi	2026–2029
	4. Kehitetään yhteistyötä sopimuspalokuntatoiminnan ja vapaaehtoisen pelastuspalvelun yhteistyötä	– Kumppanuus ja yhteiset tavoitteet – Nuorille ennaltaehkäiseviä harrastuksia	pela – vpk - Vapepa	– Järjestöyhteistyön vaikutuksen arviointi	2026–2029